

UTLYSNING

Tiltak for å redusere behandlingsrelatert produksjonstap og dødelighet

FHF lyser ut inntil 30 millioner NOK for å bidra til å utvikle tiltak for å redusere behandlingsrelatert produksjonstap og dødelighet i norsk laksenæring.

Søkere kan være universitets- og høyskolesektoren, forskningsinstitutter, forskningsmiljøer og bedrifter i sjømatnæringen. Tilsagnsmottaker må være et FoU-miljø, som også skal ha prosjektledelsen.

FHFs *Retningslinjer for prosjektbeskrivelser FoU-prosjekt* skal følges ved utarbeidelse av søknad (se vedlegg 2).

Søknader skal sendes til: Post@fhf.no

Søknader merkes med saksnummer 24/00083

Tidsplan

13.juni 2024: Åpen utlysning offentliggjøres

27.september 2024: Frist for innlevering av søknad (innen kl. 14:00)

Oktober 2024: Tilbakemelding til søkere om resultat av evaluering

November 2024: Tidligst oppstart av prosjekt

Behov for ytterligere presiseringer i fasen med utarbeidelse av søknad kan tas opp med FHF. Hvis det blir behov for endringer i utlysningsteksten, vil dette bli lagt ut på www.fhf.no (samme som denne utlysningen), men ingen endringer vil bli gjort etter 30.07.2024 kl. 12:00. Søkere er selv ansvarlige for å følge med om det legges ut slike endringer.

Problemstilling

For 2023 ble den nasjonale dødelighet beregnet til 16,7% for laks i sjøen. Dette er en økning fra foregående år. Det er store forskjeller mellom ulike produksjonsområder, men også store forskjeller mellom lokaliteter innenfor samme produksjonsområde. I tre produksjonsområder (PO) var dødeligheten under 10%. I PO med gjennomsnittlig dødelighet over 20% er det samtidig lokaliteter som har dødelighet under 10% (Veterinærinstituttet, Fiskehelse rapporten 2023). Dette viser at potensialet til forbedring er stort.

Laksen behandles i økende grad, særlig på grunn av lakselus. Behandlinger og omfang av disse skaper nye utfordringer for laksen, og håndteringen blir i seg selv et velferdsproblem. Fiskehelse rapporten 2023 viser at av hovedårsaker til dødelighet er det en tredjedel som kan tilskrives skade (traume). Herunder er de viktigste rapporterte underkategoriene håndteringsskade, ikke-medikamentell behandling og skade (uspesifisert). I PO5-PO9 var hovedårsaken til dødelighet skader/traume (39%) og i PO10-13 var både infeksjonssykdommer og skader/traume de største bidragsyterne, med henholdsvis 35% og 36% av andelen døde.

Syk fisk tåler behandling dårlig og gjentatte behandlinger kan føre til velferdsproblemer. Sår og skader som kan oppstå kan gjøre fisken mer utsatt for infeksjoner. Det er heller ikke gitt at svært påkjent fisk har tilstrekkelig vekstpotensial til at det er regningsssvarende å fortsette produksjonen. Både med tanke på planlegging og som beslutningsstøtte i mer akutte situasjoner er det derfor behov for bedre kriterier for å vurdere behandling og hvorvidt fisk bør behandles eller ikke.

Håndtering, trenging og pumping bør gjøres på en mest mulig skånsom måte. Det er viktig å overvåke viktige miljøparametre, og ha mulighet til å vurdere fiskevelferd underveis i behandlingen. Dagens avbruddskriterier basert på dødelighet fungerer ikke i sanntid. Dødelighet kommer fort og vil uansett kun la seg vurdere i etterkant av gjennomført behandling. Det er dermed også behov for bedre avbruddskriterier basert på indikatorer som lar seg evaluere underveis i behandlingen.

FHF har tidligere finansiert [Utvikling og evaluering av metode for rutinemessig velferdsovervåkning av laks i norske matfiskanlegg \(LAKSVEL\) \(fhf.no\)](#) og har pågående prosjekter på [Ikke-letale diagnostiske indikatorer for bedre beslutningsstøtte i oppdrettsnæringen \(fhf.no\)](#) og [Kunnskapsgrunnlag for biologisk relevante velferdsindikatorer for laks i akvakultur \(BIORELEVANS\) \(fhf.no\)](#). Eventuell utvikling av nye avbruddskriterier basert på indikatorer som kan observeres i sanntid må bygge på tilgjengelig kunnskap.

Det er behov for konkrete tiltak som raskest mulig kan bidra til å redusere behandlingsrelatert produksjonstap og dødelighet i norsk laksenæring.

Målsetting

Utvikle tiltak som raskest mulig kan bidra til å redusere behandlingsrelatert produksjonstap og dødelighet i norsk laksenæring.

Prosjekter kan blant annet omfatte følgende problemstillinger:

- Utvikling av velferds- og produksjonsbaserte kriterier for hvordan fisk bør behandles og når fisk ikke bør behandles.
- Utvikling av avbruddskriterier basert på indikatorer som kan observeres i sanntid.
- Utvikling og dokumentasjon som kan forbedre bruken av eksisterende metoder.
- Beste praksis for risikovurdering på fiskegruppenivå, planlegging og gjennomføring av ulike typer behandlinger.

Avgrensninger og særskilte føringer

- Total ramme for utlysningen er 30 millioner kroner
- FHF har ikke tatt stilling til antall prosjekter.
- Tiltak skal raskt kunne iverksettes i næringen.
- Det skal legges vekt på løpende formidling fra prosjektet til tilpassede relevante målgrupper
- Prosjektene kan ha inntil to års varighet fra oppstart, med mindre spesielle faglige grunner tilsier en lengre prosjektperiode, som må begrunnes.
- Ved løsningsforslag rettet mot en beste praksis skal prosjektet inneholde tiltak som sannsynliggjør at resultatene tas i bruk.

Generelle forutsetninger

Det forutsettes for alle søknader at det gis en grundig beskrivelse av bakgrunn for prosjektet, inkludert eksisterende kunnskapsgrunnlag og hvordan prosjektet samspiller med eller er koordinert opp mot tilgrensende prosjekter der en eller flere av prosjektpartnerne deltar. Så langt som det er mulig skal også avgrensning og koordinering opp mot andre prosjekter beskrives.

Nytteverdi for næringen tillegges vesentlig vekt, og må være realistisk beskrevet i søknaden.

Beskrivelse av gjennomføringsplanen skal være tilstrekkelig detaljert, med tydelig inndeling i fornuftige arbeidspakker og beskrivelse av hypoteser, metodikk og statistikk.

Det skal i prosjektbeskrivelsen vises til vurdering og håndtering av risiko knyttet til gjennomføring av prosjektet.

Det skal angis hvordan prosjektet planlegges organisert (prosjektgruppe og roller), inkludert ressursinnsats i form av antall timer og timesatser, eller stillingsprosent dersom dette benyttes. Se ellers FHF's *Retningslinjer for prosjektbeskrivelser FoU-prosjekt* (vedlegg 2).

Organisering

Oppdragsgiver er FHF som vil følge opp de enkelte prosjektene med en prosjektansvarlig fagsjef (FHF-ansvarlig).

Utførende prosjektgruppe: Den som tildeles prosjektet/oppdraget organiserer team for gjennomføring av arbeidet. Arbeidet i prosjektgruppen ledes av prosjektleder (CV for prosjektleder legges ved søknaden). Prosjektleder og planlagt team opplyses om i prosjektbeskrivelsen. Eventuelt innleide ressurser og annet formalisert samarbeid skal beskrives detaljert og dokumenteres med avtaler.

Referansegruppe: FHF vil oppnevne en referansegruppe bestående av personer som representerer næringen og har relevant kompetanse i forhold til det enkelte prosjektets målsettinger. *Mandat for referansegrupper i prosjekter finansiert av FHF* finnes som vedlegg 3. FHF-ansvarlig er ikke medlem, men skal delta i referansegruppens møter. Prosjektleder skal lede referansegruppe-møtene, og andre fra prosjektgruppen kan delta når det er hensiktsmessig. Det bør avholdes minst ett årlig fysisk møte i referansegruppen i tillegg til digitale møter ved behov, spesielt i forbindelse med viktige milepæler eller veivalg i prosjektet. Det skal avholdes fysisk møte før prosjektslutt for gjennomgang av sluttleveranser og sluttrapport, før disse er å betrakte som endelige. Husk å budsjettere med kostnader til referansegruppemøter i prosjektbeskrivelsen.

Samarbeid med andre aktører: Dersom det er beskrevet samarbeid med bedrifter eller andre som bidrar faglig eller finansielt, må det legges ved signert intensjonsavtaler for det.

Leveranser

Mulige leveranser fra prosjektet er listet opp i pkt. 6 i *Retningslinjer for prosjektbeskrivelser FoU-prosjekt* (vedlegg 2).

Vitenskapelige artikler, fagrapporter, presentasjoner, populærformidling osv. skal være åpne leveranser som skal legges ut på FHF's nettside om prosjektet, i tillegg til åpen publisering i regi av tilsagnsmottager/FoU-institusjon. Faglig sluttrapport til FHF skal innholdsmessig være i henhold til FHF's *Retningslinjer for sluttrapportering*. Det oppfordres til å tenke kreativt om leveranseformer for å bidra til at kunnskap fra prosjektet så raskt som mulig kan tas aktivt i bruk i næringen.

Kvalitetssikring

FoU-institusjonen må sikre at arbeidet er gjenstand for tilfredsstillende kvalitetssikring, hvordan dette utføres skal beskrives i prosjektbeskrivelsen.

Kriterier for vurdering av søknader:

Prosjektsøknader gis en vurdering etter følgende kriterier (med vektning i parentes):

1. Prosjektforslagets relevans til utlysningen og målet med arbeidet (1,0)
2. Forskningskvalitet, inkludert metodevalg og statistikk (0,8)
3. Næringsnytte og hvordan resultatene kan utnyttes (0,8)
4. I hvilken grad vil prosjektet bidra til økt bærekraft (0,6)
5. Gjennomføringsevne: Prosjektorganisering, plan for håndtering av risiko, kvalitetssikring og faglige forutsetninger (0,7)
6. Tilknytning til andre relevante aktiviteter/prosjekter (0,3)
7. Budsjett og økonomisk ramme for arbeidet (0,5)
8. Formidlingsplan for å sikre størst mulig næringsnytte (0,5)
9. Søknadens vurderbarhet og dokumentkvalitet (0,3)

Søknaden må være så komplett at det kan foretas en evaluering basert på kriteriene ovenfor. Prosjektbeskrivelsen skal ikke overskride 10 sider ekskl. vedlegg som kan betraktes som tilleggsopplysninger.

FHF forbeholder seg retten til å:

- Avvise innkomne prosjektbeskrivelser som ikke er i tråd med målsettingen for utlysningen
- Avvise innkomne prosjektbeskrivelser som ikke oppfyller formelle krav i utlysningen og FHF's retningslinjer for prosjektbeskrivelser
- Be om avklaringer før og under evalueringen
- Avlyse konkurransen eller endre de(n) økonomiske rammen(e) for tilskudd dersom det foreligger saklig grunn, for eksempel ved bortfall av forventet/budsjettert inntekt eller andre forhold som ikke gjør det mulig å yte det planlagte tilskudd innenfor vedtatte investeringsrammer.
- Foreta ny utlysning
- Forespørre søkere om å samarbeide om prosjektgjennomføringen hvis det er viktig for den totale prosjektkvaliteten.
- Bruke ekstern kompetanse ved evaluering av prosjektbeskrivelser.

Behandling av søknader

- Søknaden gjennomgås av FHF for å avklare om de er i tråd med målsettingen for utlysningen og oppfyller de formelle krav som er satt
- Prosjektbeskrivelsene rangeres av FHF basert på score på evalueringskriteriene, samt eventuelt kommentarer og råd fra ekstern kompetanse.
- En innstilling lages og besluttes av FHF ut fra en totalvurdering av kriteriene.
- Søkere som besluttes tildelt støtte, kontaktes. Forutsetninger for tilsagn presenteres og valgt(e) miljø(er) får en frist til å akseptere/avslå å delta i videre løp.
NB! Tilsagn gis ikke på dette stadiet.
- FHF gir tilsagn til valgt(e) søker(e).
FHF's gjeldende Standardvilkår på tilsagnstidspunktet vil legges til grunn (Vedlegg 1)
- Etter at endelig beslutning om tildeling av prosjekt er tatt, vil alle søkere bli varslet om utfall.

Vedlegg

1. FHF's standardvilkår
2. Retningslinjer for prosjektbeskrivelser FoU-prosjekt
3. Mandat for referansegrupper i FHF

Dokumentene finnes her: [prosjektdokumenter](#)